

Tiivistelmä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) annetuista lausunnoista ja mielipiteistä sekä vastineet niihin

Tässä raportissa on esitetty annettujen lausuntojen ja mielipiteiden kaavoitukseen vaikuttava sisältö ja vastineet niihin. Palautteista on poistettu mahdollinen OASia referoiva osuus sekä palautteen antajan henkilö- ja muut yksilöivät tiedot.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (päiväty 8.4.2024) oli nähtävillä 16.5. – 24.6.2024. OASiin esitettiin kirjallisena 16 lausuntoa. Mielipiteitä ei esitetty. Myös nähtävilläolon jälkeen saapuneet lausunnot otettiin huomioon.

OASin nähtävilläolon jälkeen hankesuunnitelma on tarkentunut ja hankkeesta on tehty päätös YVA-menettelyn soveltamisesta. OASia päivitettiin muuttuneiden hanketietojen osalta 23.9.2024 ja päivityksestä kuulutettiin 19.11.2024. Päivitystä OASista ei pyydetty uudestaan palautetta.

Sisällys

1	Pohjois-Pohjanmaan liitto, 19.6.2024.....	2
2	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 1.8.2024.....	3
3	Pohjois-Pohjanmaan museo/ rakennettu kultt.ympäristö, 13.6.2024	4
4	Pohjois-Pohjanmaan museo/ arkeologinen kulttuuriperintö, 19.6.2024	4
5	Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos, 6.6.2024.....	5
6	Haapaveden rakennus- ja ympäristölautakunta, 26.6.2024.....	5
7	Digita Oy, 30.5.2024	5
8	DNA Oyj, 1.7.2024	6
9	Elisa Oyj, 16.5.2024	6
10	Telia Finland Oyj, 4.6.2024.....	6
11	Suomen Erillisverkot Oy, 10.6.2024	6
12	Elenia Verkko Oyj, 20.6.2024.....	6
13	Fingrid Oyj, 24.6.2024	6
14	Ilmatieteen laitos, 24.6.2024	7
15	Luonnonvarakeskus, 17.5.2024.....	7
16	Metsähallitus, 19.6.2024	7

Lausunnot

Sisältö (lyhennelmä)	Vastine
1 Pohjois-Pohjanmaan liitto, 19.6.2024	
Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisten vaihemaakuntakaavojen osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista. Haaponevan tuulivoimapuisto on maakuntakaavan näkökulmasta ei-seudullinen hanke, sillä hankkeessa toteutettaisiin enintään 6 voimalaa. Vaikka Haaponevan tuulivoimahankkeessa suunnitellaan rakennettavaksi enintään kuusi voimalaa, muodostavat ne viereisen Siikokankaan tuulivoimahankkeen kanssa seudullisen mittaluokan tuulivoima-alueen. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen näkökulmasta seudullisesti merkittävä kokonaisuus ja yhteisvaikutuksia lisäävä tuulivoimarakentaminen on sijoitettava maakuntakaavassa seudullisesti merkittävälle tv-alueelle. Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet ovat ensisijaisia seudullisten tuulivoima-alueiden sijoittamispaikkoja. Maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteisien alueidenkäytön suunnitelma; siinä esitettyjen tuulivoima-alueiden rajaukset täsmentyvät kuntakaavan yhteydessä laadittavan YVA-menettelyn ja muiden vaikutustarkastelujen perusteella. Maakuntakaavan joustavuudesta johtuen kuntakaavaratkaisu voi riittäväillä selvityksillä perustellen erota maakuntakaavassa osoitetuista tv-alueiden rajouksista. Hankekohtaiset maakuntakaavaa tarkemmat selvitykset, ympäristövaikutusten arviointi (YVA), mukaan lukien yhteisvaikutusten arviointi ovat ratkaisevina tekijöinä tässä arvioinnissa. Käytännössä osa kuntakaavassa esitetyistä tuulivoimaloista voi sijoittua maakuntakaavan tv-aluerajauksen ulkopuolelle, mikäli eroavaisuus on yksityiskohtaisemmassa kaavassa perusteltu siinä laadituilla, maakuntakaavatasoa tarkemmilla selvityksillä ja vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimaosayleiskaava ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista. Pohjois-Pohjanmaan liitto on käynnistänyt uuden maakuntakaavaprosessin loppuvuodesta 2021. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksessa (19.12.2023) Haaponevan alueelle on osoitettu tuulivoimaloiden alue tv-1 502, Haaponeva-Siikokangas. Kohdekuvauksen mukaan alueen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat lounaispuolella sijaitsevaan Mieluskylän maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen ja asutukseen, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, lähimmillään noin 1,5 km päässä itäpuolella sijaitsevaan laajaan Haapaveden lintuvedet ja suot -Natura-alueeseen, pesimälinnustoon ja yhteisvaikutuksiin muiden tuulivoima-alueiden kanssa. Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa keväällä 2024 toteutettiin Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskeva selvitys, jossa	Osayleiskaavan suhdetta maakuntakaavaan on käsitelty kaavaselostuksen luvussa 9.2. OAS:n nähtävilläolon jälkeen hankkeeseen on sovellettu YVA-menettelyä ja tuulivoimaloiden enimmäismäärä on noussut 7 voimalaan.

Sisältö (lyhennelmä)	Vastine
tarkasteltiin Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille ja ekologiselle verkostolle tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia. Tu- loksia hyödynnetään Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovai- hemaakuntakaavan ehdotusvaiheen julkiseen kuulemiseen. Tämä voi Haaponevan tuulivoimahankkeen osalta tarkoittaa sitä, että vaihemaakuntakaavan tv-1 aluerajaus tarkentuu julkiseen ehdo- tusvaiheeseen. Suunnittelualueen lähiympäristöön on suunnitteilla paljon uusia tuulivoima-alueita. Haaponevan suunnittelualueen länsipuolelle, osittain myös samalle alueelle suunnitellaan noin 37 voimalan Si- kokankaan tuulivoimapuistoa. Yhteisvaikutuksia muodostuu lisäksi vireillä olevien Puutionsaaren, Rahkola-Hautakankaan, Koivulan- nevan ja Piipsannevan tuulivoimahankkeiden kanssa. Yhteisvaiku- tusten arviointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.	Yhteisvaikutuksia on arvi- oitu kaavaselostuksen lu- vussa 10.20.
2 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 1.8.2024	
Nordic Generation Oy on tuulivoimahankkeen hanketoimijana pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta päätöstä YVA- menettelyn soveltamisen tarpeesta hankkeeseen. ELY-keskuksen päätöksen 10.5.2024 (POPELY/822/2024) mukaan hankkeeseen tulee soveltaa ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä. Hankkeen kaavoitusmenettelyt tulisi yhteensovittaa hankkeen YVA-menettelyn kanssa. ELY-keskus ottaa kantaa yksityiskohtaisesti selvityksiin ja suunni- teltuihin vaikutusarviointeihin vasta arviointiohjelmasta annetta- van lausunnon yhteydessä. ELY-keskus ei siten lausu hankkeen OAS:sta tässä vaiheessa lukuun ottamatta alla olevia muutamaa yleisluontoista kommenttia hankkeeseen liittyen. Samalla ELY- keskus ilmoittaa, että se varaa mahdollisuuden lausua tarkemmin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta tarkemmin vielä ohjelma- vaiheen lausunnon yhteydessä tai jälkeen. Yleisluontoisia hankkeen edistämiseen liittyviä huomioita: - OAS:n kuvan 3 karttarajauksen perusteella Sikokankaan ja Haa- ponevan tuulivoimahankkeet ovat alueellisesti päällekkäin. Vain yksi yleiskaavamenettely (pl. vaihekaavoitus) voi olla vireillä sa- manaikaisesti samalla alueella. Aineistojen perusteella tulee olla selvää, mitä aluetta missäkin vireillä olevassa kaavassa on tarkoi- tus käsitellä. Eri kaavahankkeiden välillä ei voi olla ristiriitaisuuksia. - Haapaveden kaupunki on valmistelemassa samanaikaisesti Siko- kankaan tuulivoimahankealueen kaavoitusta. Sikokankaan ja Haa- ponevan hankkeissa on kyse samoille vaikutusalueille vaikutuksia aiheuttavista yleiskaavahankkeista. Hankkeiden yhteisvaikutukset ovat siten oleellinen osa kumpaan kaavoitettavaa hankealuetta ja kunnan tulee saada kaavaprosessien avulla riittävä selvyys laa- dittavien kaavojen tai suunniteltavan maankäytön muutoksen yhe- tisvaikutuksista ennen kaavojen hyväksymisestä päättämistä. Tämä tulee ottaa huomioon kaikissa vaikutusten osalta	YVA-selostuksen ja kaava- luonnoksen laatiminen on sovitettu yhteen ja ne ovat samaa aikaan nähtävillä. YVA-ohjelmasta annetun lausunnon huomioiminen on kuvattu hankkeen YVA- selostuksen liitteenä. Hankealueen rajausta on tarkennettu. Hankkeet ra- jautuvat toisiinsa, mutta eivät sijaitse päällekkäin. Yhteisvaikutuksia on arvi- oitu kaavaselostuksen lu- vussa 10.20.

Sisältö (lyhennelmä)	Vastine
tarpeellisissa vaikutustyypeissä. Lisäksi on huomioitava muut viireillä olevat yhteisvaikutusten kannalta oleelliset hankkeet. - Kaavahankkeesta tulee järjestää MRL 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu. Neuvottelu on hyvä järjestää siinä vaiheessa, kun hankkeen arviointiohjelma on pidetty nähtävillä, siitä on saatu palaute sekä yhteysviranomaisen lausunto sekä laadittu alustavat arvioit siitä, miten palaute huomioidaan. - Pohjois-Pohjanmaan energia ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotus on valmisteilla. Laadittavan maakuntakaavan tuorein aineisto selvityksineen on syytä ottaa kaavan laadinnassa huomioon.	Alueidenkäyttölain §:n mukainen viranomaisneuvottelu järjestettiin 8.10.2025 ja sen muistio on kaavaselostuksen liitteenä. Hyväksytty vaihemaakuntakaava on huomioitu kaavaluonnoksessa.
3 Pohjois-Pohjanmaan museo/ rakennettu kultt.ympäristö, 13.6.2024	
Vaikutuksia selvitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota Siikokankaan ja Haaponevan yhteisvaikutuksiin vaikutusalueella.	Merkitään tiedoksi.
4 Pohjois-Pohjanmaan museo/ arkeologinen kulttuuriperintö, 19.6.2024	
Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole lueteltu arkeologista inventointia hanketta varten tehtävien selvitysten joukossa. Hankealueelle tulee laatia arkeologinen selvitys. Hankealueen inventoinnissa tulee huomioida koko hankealue keskittyen arkeologisesti potentiaalsiin alueisiin sekä muuttuvan maankäytön alueisiin. Arkeologisen tutkimuksen tekijän tulee toimittaa raportit digitaalisena arviointia varten Pohjois-Pohjanmaan museolle. Hankealueella sijaitsee useita mahdollisia tervahautakohteita, jotka on tunnistettu Museoviraston ja Oulun yliopiston yhteisen LIDARK-hankkeen yhteydessä. Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvissa vaikutuksissa tulee huomioida tuulivoimaloiden sijainnin, tiestön, sähköaseman ja maakaapelilinjojen lisäksi mahdolliset maa-aineksen otto- ja kaivopaikat sekä maan läjityspaikat sekä väliaikaiset nosto-, varastointi-, pysäköinti- ja työmaaparakkialueet. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös mahdolliset hankealueen ulkopuolelle kohdistuvat toimenpiteet kuten teiden perustarvikkeet. Myös näissä tapauksissa tulee selvittää tulevatko toimenpiteet kohdistumaan arkeologiseen kulttuuriperintöön. Kyseiset rakentamistoimenpiteet tulee ottaa huomioon arvioitaessa hankkeen suoraa ja epäsuoraa vaikutuksia muinaisjäännealueisiin. Myös väliaikainen toiminta voi vahingoittaa tai tuhota arkeologista kulttuuriperintöä. Jatkosuunnittelussa museo edellyttää, että vaikutusten arvioinnissa huomioidaan arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet alakohditeineen koko siihen kuuluvan muinaisjäännealuealueen alueelta. TV-alueen kaavamääräyksen mukaan tuulivoimalat on mahdollista sijoittaa mihin tahansa kohtaan tv-alueella. Tämän vuoksi vaikutusten tarkastelualueena tulee olla tv-alue, ei voimalan keskipiste. Samoin tielinjojen ja sähkölinjojen vaikutusalue ulottuu keskialueen laajemmalle. Arkeologiset kohteet ovat osa laajempaa kulttuuriympäristöä ja ne kertovat ympäristön hyödyntämisestä eri aikoina. Hankkeella voi siten olla vaikutuksia kohteiden paikallishistorialliseen arvoon.	Kaava-alueelle on laadittu arkeologinen selvitys, joka on esitetty hankkeen YVA-selostuksen liitteenä. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu kaikki mainitut toimenpiteet. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu koko tv-alue sekä sijainniltaan ohjeellisten uusien teiden osoittaminen.

Sisältö (lyhennelmä)	Vastine
edustavuuteen ja kohteiden kokemiseen maiseman muutoksen myötä. Vaikutuksia arvioitaessa onkin huomioitava kohteiden suhde ympäröivään maastoon ja maisemaan. Osallisten listaan Pohjois-Pohjanmaan nimen voisi nimen muutoksen vuoksi kirjata muodossa Pohjois-Pohjanmaan alueellinen vas-tuumuseo / Oulun museo- ja tiedekeskus.	Vaikutuksia myös maiseman osalta on arvioitu kaavaselostuksen luvussa 10.5. Nimi vaihdettu OAS:ssa.
5 Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos, 6.6.2024	
Pelastuslaitos antaa tarkemmat tuulivoima-alueiden riskienhallintaan ja operatiivisiin toimintaedellytyksiin liittyvät lausunnot pyynnöstä rakennuslupavaiheessa.	Merkitään tiedoksi.
6 Haapaveden rakennus- ja ympäristölautakunta, 26.6.2024	
Rakennus- ja ympäristölautakunnalla ei ole huomautettavaa Haaponevan tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.	Merkitään tiedoksi.
7 Digita Oy, 30.5.2024	
Vaikutusalueella ei ole todettu antenni-tv:n katvealuetta. Tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni- tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähdessä puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Antenni-tv -lähetyskäyttöä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv-vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa. Antennitelevisioiden vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä. Kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa: - hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetysalueiden aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemuskäytännössä ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja - tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista. Tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla	Merkitään tiedoksi. TV-kuvan näkyvyyteen liittyvät turvallisuusvaikutukset on arvioitu yleisellä tasolla kaavaselostuksessa ja tarkemmin hankkeen YVA-selostuksessa. Huomioidaan hankkeen jatkosuunnittelussa.

Sisältö (lyhennelmä)	Vastine
nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan. Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv- lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv- vastaanottoon. Televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeää, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.	
8 DNA Oyj, 1.7.2024	
DNA:lla ei ole alueella radiolinkkejä.	Merkitään tiedoksi.
9 Elisa Oyj, 16.5.2024	
Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Kyseisen hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.	Merkitään tiedoksi.
10 Telia Finland Oyj, 4.6.2024	
Telia Finland Oyj:llä (Telia) ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.	Merkitään tiedoksi.
11 Suomen Erillisverkot Oy, 10.6.2024	
Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.
12 Elenia Verkko Oyj, 20.6.2024	
Haaponevan Tuulipuiston sähköverkkoliityntää ja liittämisvaihtoehtoja selvittäessä on tarpeen olla yhteydessä Elenia Verkko Oyj:hin parhaan mahdollisen liityntävaihtoehdon ja liittymistavan selvittämiseksi. Elenia Verkko Oyj haluaa pysyä tietoisena Haaponevan tuulivoimahankkeen etenemisestä sekä suunnitelluista sähkönsiirron vaihtoehtoista.	Merkitään tiedoksi.
13 Fingrid Oyj, 24.6.2024	
Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajalta.	Merkitään tiedoksi.

Sisältö (lyhennelmä)	Vastine
14 Ilmatieteen laitos, 24.6.2024	
Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Haaponevan tuulivoimapuiston osayleiskaavasta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta. Huomiona, että alueella on suunnitteilla runsaasti tuulivoimaa ja ne aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkimittauksiin ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun.	Merkitään tiedoksi.
15 Luonnonvarakeskus, 17.5.2024	
Luonnonvarakeskuksella ei ole lausuttavaa asiasta. Luonnonvarakeskus lausuu hankkeen myöhemmistä vaiheista.	Merkitään tiedoksi.
16 Metsähallitus, 19.6.2024	
Hankealueen lähialueilla on huomattavia linnustollisia arvoja. Luontopalvelut hallinnoi suurinta osaa hankealueen itäpuolisesta, sekä luonto- että lintudirektiivien perusteella Natura-verkostoon liitetystä alueesta Haapaveden lintuvedet ja suot (FI1100001, SAC/SPA). Alue kuuluu myös useisiin kansainvälisesti ja kansallisesti arvokkaiksi luokiteltujen linnustoalueiden verkostoihin (RAMSAR, IBA, FINIBA ja MAALI). Arvokkaan pesimälinnuston lisäksi Natura-alue on erittäin tärkeä linnuston muutonaikainen levähdys- ja sulkimipaikka. Hankealueen ympäristöön on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, joista Sikokankaan tuulivoimahanketta suunnitellaan Haaponevan välittömään yhteyteen. Metsähallitus korostaa erityisesti hankkeiden yhteisvaikutusten huolellista arvioimista linnustoon kohdistuvien haittavaikutusten ehkäisemiseksi. Tehtäviin linnustoselvityksiin tulee panostaa riittävästi, ja hankealueen lisäksi niitä tulisi tarvittaessa tehdä myös Natura-alueella sen varmistamiseksi, että vaikutusten arviointi perustuu riittäviin tietoihin Natura-alueen suojeluperusteena olevasta linnustosta.	Hankkeesta on laadittu kattavat luonto- ja linnustoselvitykset sekä Natura-arviointi Haapaveden lintuvedet ja suot -alueen osalta. Selvitykset ja Natura-arviointi ovat YVA-selostuksen liitteenä. Vaikutuksia linnustoon on arvioitu kaavaselostuksen luvussa 10.15.